

**A Kúria
mint felülvizsgálati bíróság
ítélete**

Az ügy száma: Pfv.VI.22.426/2017/10.

A tanács tagjai: . Wellmann György a tanács elnöke
 . Kocsis Ottilia előadó bíró
 . Puskás Péter bíró

A felperes:

A felperes képviselője: dr. Pajuf Tamara ügyvéd

Az alperes:

Az alperes képviselője: . Dezső László ügyvéd

A per tárgya: kölcsön

A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél: felperes

A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:
 ővárosi Törvényszék
 67.Pf.631.873/2017/5.

Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:
 Pesti Központi Kerületi Bíróság
 28.P.93.166/2015/15.

Rendelkező rész

- A Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezi, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatja és kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 18.400.000 (tizennyolcmillió négyszázezer) forintot, ebből 9.000.000 (kilencmillió) forint után 2015. március 26-ától, 9.400.000 (kilencmillió négyszázezer) forint után 2015. június 22-étől kezdődően a késedelemmel érintett naptári félév első napján érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot.

- Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperes részére 5.000.000.000 (ötmillió) forint együttes elsőfokú, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költséget.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s

A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás

- [1] Az alperesnek 2014. május 14-én kölcsönként 7.000.000 forintot utalt a felperes édesapja, B. J.; május 21-én 4.900.000 forintot

átadott a testvére, B. D.; május 23-án kölcsönként 2.000.000 forintot utalt az édesanyja, B. J-né; június 13-án 9.500.000 forintot kölcsönként utalt a felperes. Az alperes július 14-én 5.000.000 forintot a felperes részére átutalással visszafizetett, a közlemény szerint kölcsön címen.

- [2] A felperes szülei 2015. március 26-án közölt nyilatkozattal felszólították az alperest a 7.000.000 forint, illetve 2.000.000 forint kölcsön visszafizetésére, aki válasziratában a követelést nem ismerte el. A felperes szülei és testvére az alperessel szembeni követelésüket 2015. május 26-án a felperesre engedményezték. A felperes 2015. június 22-én értesítette az alperest az engedményezésről és felszólította a 18.400.000 forint kölcsön és 2014. július 17-től számított késedelmi kamat megfizetésére.

A kereseti kérelem és az alperes védekezése

- [3] A felperes a keresetében az alperest 18.400.000 forint kölcsön és késedelmi kamat fizetésére kérte kötelezni.
- [4] Az alperes az ellenkérelmében a kereset elutasítását kérte.

Az első- és másodfokú ítélet

- [5] Az elsőfokú bíróság az ítéletével a keresetet elutasította. Indokolásában megállapította, hogy a felperes és családja nem nyújtott kölcsönt az alperesnek, nem létező követelést engedményeztek. Rámutatott a felperes eltérő tényállításaira a kölcsönnyújtó személyét illetően. Az átutalási megbízás közlemény rovatában a „kölcsön” feltüntetését nem tartotta a jogcím bizonyítékának. Az alperes azon állítását fogadta el, miszerint a fizetések a D. Kft. részére történtek.
- [6] A másodfokú bíróság a felperes fellebbezése folytán hozott ítéletében az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Indokolásában kiemelte, hogy az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat okszerűen és logikusan mérlegelte. Helytállóan állapította meg, hogy az átutalási közlemény a kölcsön létrejöttét és tartalmát nem támasztja alá, a készpénz átvételi elismervény pedig jogcímet nem tartalmaz. Az alperesre a védekezése körében bizonyítási kötelezettség nem hárult. A felperes a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 235. § (1) bekezdés szerint a fellebbezési eljárásban új bizonyítékot már nem adhatott elő. Nem valószínűsítette, hogy a revizori jelentést az elsőfokú eljárásban nem volt módja becsatolni, ugyanakkor a tényállításának, a kölcsön létrejöttének nem is alkalmas bizonyítéka. A nyomozati eljárásban az alperes és a felperes testvére közötti szembesítésről felvett jegyzőkönyv az alperes tényállítását nem döntötte meg, tanúvallomása szerint a kapott összegeket a D. Kft.-hez kellett felhasználnia. A fellebbezés érveivel szemben tényalap azonosság hiányában a követelés jogalap

nélküli gazdagodás jogcímen sem volt megítélhető.

A felülvizsgálati kérelem és ellenkérelem

- [7] A felperes a felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a keresetének helyt adó határozat hozatalát, másodlagosan az első- vagy a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását kérte. Megsértett jogszabályként a Pp. 206. § (1), 221. § (1) és a 252. § (2) bekezdést jelölte meg. A jogszabálysértést azzal indokolta, hogy a jogerős ítélet az elsőfokú bíróság iratellenes megállapításain alapul, okszerűtlen következtetést, logikai ellentmondást tartalmaz. Az eljáró bíróságok az ítéletük indokolásában tényállást nem állapítottak meg. Nem volt mellőzhető kölcsön részben történt visszafizetésének, az alperes tényállítását cáfoló revizori jelentésnek a másodfokú eljárásban bizonyítékként történő értékelése, a követelést megalapozó más jogcím vizsgálata. A Pp. 206. § (1) bekezdést sérti az értékelés, az átutalások banki bizonylatainak az elbogatellizálása. A másodfokú bíróság helytelen következtetést vont le az alperes kölcsönt elismerő tanúvallomását rögzítő szembesítési jegyzőkönyvből. A jogalap nélküli gazdagodáshoz kapcsolódó felperesi tényállításként hivatkozott arra, hogy nem vezette az ajándékozás szándéka, az összegek megtartását megalapozó jogcímet az alperes nem bizonyította.
- [8] Az alperes a felülvizsgálati ellenkérelmében a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Kúria döntése és jogi indokai

- [9] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet alaposnak találta.
- [10] A Kúria előljáróban utal arra, hogy ha a bíróság az ítéletében nem állapít meg tényállást, vagy - mint a perbeli esetben -, a keresetet elutasító ítélet ténybeli indokolása nemleges tényekre korlátozott, ez még nem feltétlenül minősül lényeges eljárási szabálysértésnek, az ítélet felülbírálatra nem feltétlenül alkalmatlan. A ténybeli indokolás a jogérvényesítés anyagi jogi szabályai szerinti törvényi tényállást lefedő anyagi jogilag releváns tények, a valóságban lezajlott, ún. történeti tényállás megállapítását jelenti. A perbeli esetben azért nem állapítható meg a Pp. 221. § (1) bekezdés megsértése, mert az eljáró bíróságok a keresetet megalapozó tényeket, azt alátámasztó tényállást nem tudtak megállapítani, a keresetet elutasító érdemi döntést bizonyítatlanságra alapozták.
- [11] A felperes a felülvizsgálati kérelmében hivatkozott a Pp. 206. § (1) bekezdés megsértésére is. A bírói mérlegelés felülvizsgálati kérelemmel való támadhatóságáról a Kúria több határozatában foglalt állást. Ezek lényege, hogy - főszabály szerint - nem állapítható meg jogszabálysértés, ha a felülvizsgálati kérelem a bizonyítékok szabad mérlegelését támadja (BH1994. 221., BH1994. 195., BH1994. 86.). Viszont megalapozhatja a felülvizsgálati kérelmet a

bizonyítékok kirívóan okszerűtlen mérlegelése (BH1994. 196.), az, ha a bíróság által megállapított tényállás iratellenes, hiányos vagy logikai ellentmondásokat tartalmaz (BH1994. 85., BH1993. 768.). Nyilvánvalóan okszerűtlen következtetés, amikor a bizonyítékokból csak a felülvizsgálattal támadott határozattól eltérő következtetésre lehet jutni (BH2013.119.). A Kúria a perbeli esetben lehetőséget látott a rendelkezésre álló bizonyítékok ismételt értékelésére, egybevetésére. A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló bizonyítékokat oly mértékben tévesen értékelte, hogy annak folytán a jogerős ítélet megalapozatlan, nyilvánvalóan okszerűtlen következtetésen alapul, a Pp. 206. § (1) bekezdésre tekintettel jogszabálysértő.

- [12] A kölcsön jellegadó sajátossága, fogalmi eleme, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 6:383. §-ban szabályozott kölcsönszerződés alapján a hitelező részéről a pénz fizetése az adós későbbi időpontban esedékes visszafizetési kötelezettségével párosul. A felperes keresete kölcsön jogcímen alapult, azt állította, hogy a követelt pénz fizetése nem ajándékként, hanem visszafizetési kötelezettség mellett történt. Azt az alperes sem állította a perben, hogy a pénz hozzá ingyenes ügylet keretében került, csak azt állította, hogy a visszafizetésre nem ő, hanem a D. Kft. köteles.
- [13] Téves a másodfokú bíróságnak az az indokbeli megállapítása, hogy az alperesre a védekezése körében bizonyítási kötelezettség nem hárult. A polgári perben az ellenérdekű feleket egyaránt terheli állítási és bizonyítási kötelezettség. A Pp. 121. § (1) és 126. § (3) bekezdés alapján felperesnek az általa érvényesíteni kívánt jog alapjául szolgáló tényeket és bizonyítékait, míg az alperesnek a védekezése alapjául szolgáló tényeket és bizonyítékait kellett a perben megjelölnie és szolgáltatnia. A Pp. 3. § (3) és 164. § (1) bekezdés alapján a jogvita elbírálásához szükséges bizonyítékok rendelkezésre bocsátása a feleket terhelte, mégpedig annak függvényében, hogy melyikőjük érdekében állt, hogy az adott tényt a bíróság valónak fogadja el. A kölcsönt állító felperesnek tehát azt kellett bizonyítania, hogy az alperesnek a pénzt nem véglegesen, hanem időlegesen, később esedékes visszafizetési kötelezettség mellett nyújtotta. A keresettel szemben védekező alperesnek sem volt elég a kölcsönt tagadnia, a visszafizetési kötelezettség hiányát kellett volna állítania és bizonyítania.
- [14] A felperes perbeli tényállítását igazolja, hogy az átutalások az alperes számlájára és kölcsön megjelöléssel történtek, továbbá az alperes 5.000.000 forintot vissza is fizetett. A büntető eljárás szembesítési jegyzőkönyvében maga az alperes is mindvégig kölcsönről beszélt (36/F/3). Mindezeket a bizonyítékokat az eljáró bíróságok tévesen értékelték akként, hogy nem támasztják alá a kölcsönügyletek létrejöttét, amely a Ptk. 6:4. § (2) bekezdése szerint akár ráutaló magatartással is történhetett. A Kúria utal arra, hogy a Ptk. 6:383. §-ban írt fizetésnek a kötelek közös szabályai között szereplő fogalmának (Ptk. 6:42. §) a háttérét

részben a nem készpénzzel bonyolított pénzforgalom szabályai adják. A pénzforgalom lebonyolításáról szóló 18/2009. (VIII. 6.) MNB rendelet 3. melléklet II. 5. pontja szerint a pénzforgalmi nyomtatvány „Közlemény” rovatába az átutalni kívánt összeg rendeltetésére vonatkozó közlést kell beírni. A bírói gyakorlat szerint a szerződés ráutaló magatartással, a szolgáltatás igénybevételével, a teljesítés elfogadásával is létrejöhet (BH2002. 436., BH2012. 170.). A perbeli esetben is az alperes a felperes hitelezőként történt teljesítését elfogadta és adósként visszafizetési kötelezettsége teljesítését megkezdte. Az alperes nyomozati eljárásban rögzített tanúvallomásának jogerős ítélet szerinti értékelése azért is téves, mert az a körülmény, hogy az alperes a kapott pénzt mire fordította, a kölcsönügylet létrejötte, teljesítése szempontjából nem releváns, a visszafizetési kötelezettség szempontjából közömbös [BH2001. 133.].

- [15] Az alperes a rá háruló bizonyítási kötelezettségnek nem tett eleget, ennek sikertelenségét pedig a Pp. 3. § (3) bekezdés alapján az ő terhére kellett értékelni. Az alperes semmivel sem bizonyította a perben, hogy a kölcsönvevő valójában a D. Kft. lett volna. Ezzel szemben az állapítható meg, hogy a felperes és a Kft. között nem jött létre jogviszony, hanem az alperes (aki a Kft. önálló képviselője nem volt jogosult), a felperestől kapott pénzt saját tagi kölcsönként fizette be a Kft.-be, és az első fokú határozat jogszabálysértő voltának alátámasztására csatolt revizori jelentés szerint vissza is kapta. Annyiban helyes a jogerős ítélet indokolása, hogy a revizori jelentés a felperes tényállításának, a kölcsön létrejöttének nem bizonyítéka. Az ugyanis az alperes tényállításának okirati cáfolata, annak a valótlanságát bizonyítja.
- [16] A felperes keresete tehát kölcsön jogcímén az alperessel szemben alapos. Az eljáró bíróságok nem a Pp. 206. § (1) bekezdés szerint, hanem okszerűtlenül értékelték a felek által a rendelkezésére bocsátott bizonyítékokat és vetették össze azokat a felek előadásával. Csak a kölcsön tényét megállapító tényállás alapul logikus következtetésen. A bizonyítandó tényekre vonatkozó és az ellenérdekű fél által vitatott állítását a perben bizonyítékokkal csak a felperes támasztotta alá. Mindezek után a Kúria úgy foglalt állást, hogy a kölcsönszerződés a felperes és az alperes között létrejött, az alperes a felszólítással lejárttá tett kölcsön visszafizetéséért a felszólítással beállt késedelem jogkövetkezményeként a Ptk. 6:48. § szerint késedelmi kamatokkal együtt köteles helytállni.
- [17] A Kúria csupán megjegyzi, hogy a másodfokú bíróság a jogalap nélküli gazdagodás jogcím kapcsán a tényalap azonosság hiányát is tévesen állapította meg. A felperes a keresetét arra alapította, hogy a pénzt az alperesnek visszafizetési kötelezettség mellett és nem ajándékként adta. A Ptk. 6:579. §-ban szabályozott jogalap nélküli gazdagodás a visszatérítési kötelezettség megállapításának szubszidiárius jogcíme, az indokolatlan vagyoneltolódás orvoslásának eszköze. A felperes fizetésének nem vitatott ténye

folytán az alperesnek őt az előny megtartására feljogosító jogcímet kellett volna állítania és bizonyítania.

- [18] A Kúria a kifejtettekre tekintettel a jogerős ítéletet a Pp. 275. § (4) bekezdés alapján hatályon kívül helyezte, helyette az első fokú határozatot megváltoztatta, az alperest a kereset szerint marasztalta.

Záró rész

- [19] A mindhárom fokon pervesztes alperes a Pp. 270. § (1) bekezdés szerint alkalmazott Pp. 78. § (1) bekezdés alapján köteles a felperesnek az 1.104.000 forint elsőfokú, 1.472.000 forint fellebbezési, 1.840.000 forint felülvizsgálati eljárási illetékből, 2.330 forint tanúdíjból és a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 2. § (2) bekezdés alapján, a ténylegesen végzett képviseleti tevékenységgel arányban meghatározott ügyvédi munkadíjból álló elsőfokú, fellebbezési és felülvizsgálati eljárási költségét megfizetni.
- [20] A Kúria a felülvizsgálati kérelmet a Pp. 274. § (1) bekezdés alapján tárgyaláson bírálta el.
- [21] E határozat ellen a felülvizsgálat lehetőségét a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pont zárja ki.

Budapest, 2018. november 6.

Dr. Wellmann György s.k. a tanács elnöke, dr. Kocsis Ottilia s.k. előadó bíró, dr. Puskás Péter s.k. bíró

A kiadmány hitelélül:

Sz.Sz.

bírósági ügyintéző